

IGANDEA

EDO

JAUNAREN EGUNA

Igandea edo Jaunaren eguna, Meza-Bezperen othoitzekin, J.-P. Arbelbide, Hazparneko misionesten buruzagiak egina. San Augustinen elkhartasuneko Jaun Desclée, de Brouwer eta hekien lagunen molditzegian. Lille, du Metz karrikan, 41.— 1895. (In-8 de 225 (i) p.).

Hanbat deraut liburu eder hunek atsegin egin non ezpaitut onik izan hau lehen baino lehen burutik burura irakurri arteraino.

Hemen khusi zenbait eskuarazko hitzek nola baitire «garraizko, diotso, liretezke, dakusagun, harrait, derro, joanago eta sartzenago» atsegin egin derautate.

Ongi egin du Jaun Arbelbidek «dio (il le lui), diote (ils le lui), zion (il le lui), zioten (ils le lui)», bazterrerat uztea eta hekien ordain ezartzea bethi «derauko, deraukotc, zeraukon, zeraukoten.»

Bakharrik behaztopatu da noiz eta ere erran behar bidean deraue (il le leur) eta zerauen, erran baitu deraukote (p. 85, 36, 46) eta zeraukoten (86, 146).

Aldi bakhar batzuz ere ukhan (avoir) ezartzen du izan (être) aiphatu beharrean : hala nola dioenean zerauko (88, 131) eta zeraukoten (80), baitzerauzko (128), erran behar zitekellarik zaio, eta zitzaien edo zitzaioten, eta baitzaizko.

Huna zenbait huts zuzendu beharrak:

HOSTOA	MAKHURRA	ZUZENA
23	zizaye	zitzaye
28	hantgotzak	hangotzat
31	bagadu	badugu
31	badagu	badugu
31	didu	ditu

HOSTOA	MAKHURRA	ZUZENA
32	berezibi	bereziki
46	desoltzen	deslotzen
102	gaidituak	gaindituak
124	ingandetako	igandetako
128	gezteek'n	gazteekin

Orai huna zenhait huts nik hutstzat daduzkadanak (1):

Arbelbidek dio:

Errazu hobeki:

25 zer dezaket	zer dagiket
28, 43 beha zako zu	beha iezozu
29 gero eta gehiago	geroago eta gehiago
29 hotan	hautan
32 zadazut (2)	iezadazu
56 emadazkitzut (3)	emadazkitzu
57, 61, 111 erradazut (4)	erradazu
116 emadazuet (5)	emadazue
32 nauke	nagoke
32 dagokan	dadukan
35 zer lanari	zer lani
36, 46, 85 deraukote	deraue (il le leur)
45 go emazu	gogo emazu
46 ohartu hetaz	ohartu heieri (au datif)
53, 54, 67 oilariza	oilaritea (6)
55 zaut	zait
56 banazki	banakizki
56 hadit	hakit
60 zeraukotela	zitzaiotela
61, 64 zaizkit	zatzaizkit
64 zaituzteten	zaituzten
67 badiaguk	badiagu
74 erabiliak	ibiliak
78 zagozen	zagoen
78 zarabiltzaizkon	zarabiltzkon <i>edo</i> zabilzkon

(1) Barkha, othoi, nere ausartzia.

(2) (3) (4) (5) Le *t* final de ces quatre mots: *zadazut*, *emadazkitzut*, *erradazut*, *emadazuet*, est un pléonisme et une réduplication du complément indirect «à moi».

(6) *Oilaritea*, aurore, point du jour, heure à laquelle chante le coq, est employé par LIÇARRAGUE, *oillaritean* (1571, p. 89, *Mark* XIII-35); par AXULAR, *oillaritean* et *oillariteric* (1642, pp. 140 et 601); par HARANEDER, *oillaritean* (1855, *Mark* XIII-35); par DUVOISIN, *oillaritean* (1839, *Mark* XIII-35). Dans sa *Philotea* de 1749, p. 20, HARANEDER traduit aurore par *oillarritsa*.

Arbelbidek dio:	Errazu hobeki:
80, 131 zeraukoten	zitzaïen <i>edo</i> zitzaïotzen
86, 146 zeraukoten	zerauen (il le leur)
88 zerauko	zaïo
92 zerauzkiagu	dietzakegu
99 darontzala	darontsola
100, 104 bat	bata (1)
103, 142 hambat gachto	hambat gachtoago
106 errakozu	errozu
106 dauke	dagoke
116 dezon	diezon
118 ori	orizu
121, 126, 127, 129, 132, 135 bezperetara jarraik	bezpereri jarraik
124 diozkoztun	dietzotzun
124 balayo	balerauko <i>edo</i> balio
128 baitzerauzko	baitzaizko
130 leraukio	liezoke
134 zaukon	zitzaïon
137 dabilke	dohake
140 zerauku	zaïku
151 zauzue	zaitzue
151 baduguntz	badugunez
152 irakurtu	irakurri
154 darabila	dabila (2)
156 zaitzue	itzatzue
157 itsasoa gaindi	itsasoan gaindi
159 deraudatet	derautate

109 hostoan «aphez errebelatua» ez doat ongi, ezen aphez errebelatuak erran nahi luke aphez gaichtoa.

Jaun Arbelbideren liburuaren *Aitzin solasak* ere ongi gogoratuak eta ongi erranak dire. Eskualdun egiazko guziek eskerrak derauzkiote zar. Liburu horren mamia nik egin dezakedan baino hobeki izan da bertzeek aiphatura eta goretzia.

J.-B. DARANATZ.

(1) Il ne faut pas confondre *bat* (un) avec *bata* (l'un). Le premier se décline *bat*, *batek*, *bati* et le second *bata*, *batak*, *batari*. Ainsi parlent tous les auteurs anciens.

(2) Il faut, avec tous les auteurs anciens, distinguer *dabila* d'avec *darabila*; le premier exprime «il va, il marche», et le second veut dire «il fait aller». Ex.: *Bere gogara dabilla graciac darabillana*. CHOURIO, *J.-C. Imitacionea*, lib. II, cap. IX, I.